

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมาย จุดมุ่งหมาย และกระบวนการศึกษาตามหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการศึกษาตามหลักไตรสิกขา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจ โดยวิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนวิถีพุทธในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านเชิงคอยสุเทพ และโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้แล้วเขียนรายงานโดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายของชีวิตตามหลักพุทธศาสนาคือความดับทุกข์ได้ เพราะฉะนั้น เป้าหมายของการศึกษาคือการมีชีวิตอยู่โดยไม่ทุกข์ พร้อมทั้งมีชีวิตเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่สรรพสัตว์และสรรพสิ่ง อีกทั้งเป้าหมายการศึกษาในพระพุทธศาสนายังเป็นสิ่งเดียวกันกับเป้าหมายของชีวิต ดังนั้น การศึกษาตามความหมายของพระพุทธศาสนาจึงหมายถึงรวมถึงการทำกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่าง ครอบคลุมวิถีชีวิตทั้งหมด

ปัจจุบัน โรงเรียนวิถีพุทธเป็นโรงเรียนที่นำเอาวิถีวัฒนธรรมแบบพุทธมามุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจชีวิตแท้จริง และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยอาศัยระบบการศึกษาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้ในการฝึกอบรม

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงการศึกษาไตรสิกขาคือเป็นการศึกษาที่ประเสริฐ การที่จะเข้าใจการศึกษาไตรสิกขาให้ครบถ้วนนั้น พระพุทธศาสนาได้อธิบายถึงสิ่งที่พึงทำต่อความจริงอันประเสริฐที่เรียกว่า อริยสัจ 4 ให้ถูกต้องเป็นเบื้องต้น

ในอริยสัจนั้น มรรคเป็นหลักการที่ชี้แนะให้ปฏิบัติเพื่อไปสู่จุดหมาย (นิโรธ) และมรรคเป็นหลักธรรมอันประเสริฐที่นำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ โดยอาศัยศีล สมาธิและปัญญา แต่เนื่องจากคนโดยส่วนใหญ่มักมีวิชามากกว่าปัญญา ฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงได้ยกย่องวิธีการหรือได้ปรับมรรคอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้มองเห็นและง่ายต่อการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น เรียกว่า ไตรสิกขา อาศัยการศึกษาจากหายาไปหาละเอียดย โดยเริ่มจากศีลไปสมาธิและปัญญา มีเป้าหมายของการศึกษาคือความพ้นทุกข์ หรือนิพพาน

ABSTRACT

203652

The objective of research is to study analytically the meaning, aim and process of education form according to the teaching of Tri-Sikkha in Theravada Buddhism and to apply the teaching of Tri-Sikkha in the current educational system. The methodology is documentary research as well as exploratory of which the participation observation is conducted on education management process in two Buddhist Way Schools, they are, Ban Cherng Doi Suthep School and Chiang Mai Kindergarten School. Collected data are to be analyzed and the application is suggested in descriptive writings.

From the study, it was found that the aim of life according to Buddhism is the cessation of suffering. In other words, the aim of Buddhist education is to live without suffering and to devote one's life to help other living beings. It shows that Buddhist education aim is the same as the aim of life. By this way, education according to Buddhism, pertains in and includes all party of life.

Buddhist way Schools are the school that adopt the Buddhist culture as a means, emphasizing on the principle that students must know themselves and be able to lead their lives rightly and appropriately, according to the three principles of education. They are, morality, concentration and wisdom.

Tri-Sikkha, according to Buddhism is a noble one. In order to complement it, one must start with the right understanding on the four noble truths then goes ahead to practise.

In the four noble truth, magga is the means leading to the end (Nirodha). In order to make magga to be comprehensible to common people, Buddhism designs the way of practice that called Tri-Sikkha, starting from rough level upto delicate one, that is, starting from Sila to samadhi and panna respectively with the aspiration to Nibbana.